

1

NATURALES DE LA LLUM

La llum que incideix sobre els objectes reals, o és llum natural (del sol) o és llum artificial (d'un focus o un llum); al seu torn, els objectes poden ser a l'espai exterior o en un interior. Aquestes són les quatre possibilitats que poden tenir lloc en l'observació de qualsevol escena o imatge. És evident que un mateix motiu ens oferirà matisos molt diferents depenent de l'ambient en el qual es dibuixi.

La **llum natural** [1] varia segons les hores del dia, cosa que obliga el dibuixant a posar en pràctica el recurs de l'apunt previ, a fer una representació ràpida de les zones de llum i ombra que mostra l'objecte que és il·luminat.

La **llum artificial** [2] és constant, no varia la posició de la font, de manera que permet sessions amb una durada que es pot controlar segons el que un vulgui.

Tots els objectes que formen part del nostre entorn els percebem gràcies a la llum natural o l'artificial. L'alteració de les formes és conseqüència del major o menor grau d'intensitat dels raigs lluminosos.

Quan la llum no ensopega amb objectes o gasos el nostre ull no la percep, però quan s'hi interposa un objecte en la seva trajectòria, aquest es fa visible, de manera que és il·luminat per la zona encarada al focus i enfosquit per l'oposada. És per aquest motiu que les fotos de l'espai tenen el fons fosc [3].

Les ombres, causa contrària de la llum, creen l'efecte de relleu en els cossos i ajuden a comprendre la forma i el volum. Ens permeten, per tant, identificar els paisatges, els objectes, valorar les formes, les seves textures, els materials que els componen, i fins i tot les posicions respecte a altres objectes.

△ [3] **La Terra vista des de l'espai exterior.** La llum produïda per les radiacions solars il·lumina la nostra atmosfera de color blau a causa dels gasos que la componen. En la resta de l'espai, pràcticament buit de matèria, no es percep la llum.

1.1 La llum i l'ombra

La llum sempre va acompanyada de l'ombra, són inseparables i complementàries. Totes dues tenen el mateix valor configurador en la percepció de les formes volumètriques [4].

△ [4] **Absència d'ombra.** L'ombra és tan necessària com la llum per percebre les formes. Podem comprovar que a mesura que s'esvaeixen les ombres la visió dels objectes és més difícil.

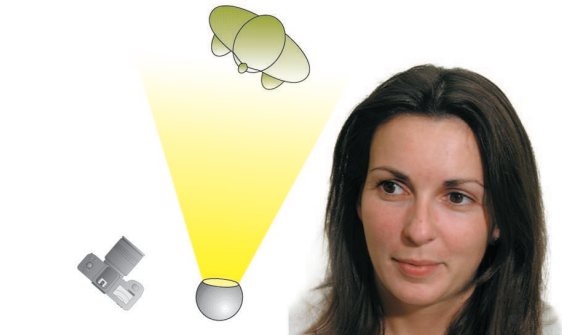
◁ [1] **Llum natural (foto esq.).** La llum solar dota les formes d'una qualitat de suau modelatge, un volum delicadament definit i un contrast molt subtil.

◁ [2] **Llum artificial (foto dta.).** La llum d'un focus accentua els contrastos, cosa que potencia els volums, i alhora l'ombra resultant es projecta molt definida.

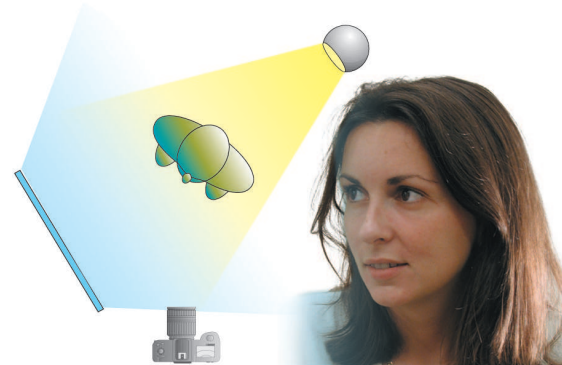
1.2 Il·luminació directa i indirecta

Per bé que en una mateixa imatge hi ha moltes zones amb distintes intensitats de llum, haurem de distingir-ne dos tipus ben diferenciats: la **llum directa** [5], que produeix contrastos molt forts (com més intensa és, més fosca resulta l'ombra), i la **llum indirecta o reflectida** [6], la qual, per contra, matisa les superfícies dels objectes amb valors degradats.

En el cas de la llum reflectida, el color de la pantalla influeix en gran manera en els colors del model representat. Si la pantalla és groga el model rep reflexos de llum groga. Si volem que rebí un altre color, tan sols haurem de canviar el color de la pantalla pel que vulguem.

△ [5] **Il·luminació directa.** És el nom que rep la il·luminació que incideix directament sobre la composició escènica.

△ [6] **Il·luminació indirecta o reflectida.** Es tracta d'aquella il·luminació que incideix directament sobre la pantalla reflectora i és retornada de nou sobre el model. Per obtenir aquest efecte es pot fer servir, com a pantalla, una simple cartolina.